

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **G. S.**, zast. JUDr. Petrem Práglem, advokátem, se sídlem Ústí nad Labem, Dlouhá 5, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, poštovní příhrádka 21/OAM, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem č. j. 14 Az 177/2004 – 27, ze dne 15. 8. 2005,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Zástupci žalobce JUDr. Petru Práglovi, advokátovi, **s e p ř i z n á v á** odměna za zastupování ve výši 2150 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30-ti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 14. 1. 2004, č. j. OAM-2866/VL-11-C09-2003, žalovaný neudělil žalobci azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění účinném do 12. 10. 2005 (dále jen „zákon o azylu“), a dále na žalobce nevztáhl překážku vycestování ve smyslu ustanovení § 91 zákona o azylu. V odůvodnění rozhodnutí žalovaný uvedl, že v průběhu správního řízení bylo objasněno, že důvodem žádosti žalobce o udělení azylu byly jeho potíže s věřitelem a snaha o legalizaci pobytu na území České republiky. Žalovaný shledal, že žalobce nesplňuje zákonné podmínky pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, ani důvody pro udělení azylu podle § 13 zákona o azylu. Žalovaný po posouzení osobní

situace žalobce a poměrů v zemi jeho původu žalobci neudělil azyl podle § 14 zákona o azylu a neshledal ani existenci skutečností zakládajících překážky vycestování.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce žalobu, v níž namítal, že žalovaný na podkladě shromážděných důkazů nesprávně posoudil skutkový stav věci a vydal nesprávné rozhodnutí. Zdůraznil, že se nemůže vrátit na Ukrajinu, protože mu vyhrožují zabitím. Žalobce navrhl, aby krajský soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

Krajský soud v Ústí nad Labem rozsudkem č. j. 14 Az 177/2004 – 27, ze dne 15. 8. 2005, žalobu zamítl a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. V odůvodnění rozsudku konstatoval, že se žalovaný podrobně zabýval důvody žalobce pro udělení azylu a shledal, že obava ze soukromých osob, snaha o legalizaci pobytu a ekonomické důvody nejsou důvodem pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, ani důvodem pro vyslovení překážky vycestování. Důvody tvrzené žalobcem nelze považovat za zvláštního zřetele hodné. Krajský soud zdůraznil, že na udělení humanitárního azylu není právní nárok a správní orgán o něm rozhoduje na základě správního uvážení. Krajský soud poukázal na obecnost námitky nesprávně posouzeného skutkového stavu věci a konstatoval, že skutkový stav byl zjištěn dostatečně, žalovaný vycházel z objektivních zpráv o zemi původu žalobce, s obsahem těchto zpráv se vypořádal a žalobce nevznesl žádné konkrétní námitky. Žalovaný není povinen domýšlet si právně relevantní důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné a povinnost zjistit skutečný stav věci má pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl. Krajský soud uzavřel, že se žalovaný vypořádal se všemi tvrzeními žalobce, a s ohledem na tyto skutečnosti žalobu v souladu s ustanovením § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zamítl jako nedůvodnou.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas kasační stížnost a požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti podle ustanovení § 107 s. ř. s. Uvedl, že rozhodnutí správního orgánu napadá v celém rozsahu pro jeho nezákonnost, a vyjmenoval ustanovení zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění pozdějších předpisů, která byla v průběhu správního řízení porušena. Stěžovatel konstatoval, že má v zemi původu problémy s věřiteli, kterým nebyl schopen vrátit část vypůjčených peněz. Bylo mu vyhrožováno, proto uprchl ze země, aby si zachránil život. Na policii nemělo smysl se obracet, protože ta podobná jednání toleruje. Stěžovatel podotkl, že jeho problémy v zemi původu jsou zdánlivě soukromého charakteru a znemožňují mu život doma. Stěžovatel poukázal na čl. 43 a 53 Příručky k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků, vydané Vysokým komisařem OSN pro uprchlíky v lednu 1992 v Ženevě. Stěžovatel požádal o ustanovení bezplatného právního zástupce z řad advokátů a navrhl, aby byl napadený rozsudek krajského soudu zrušen a věc byla vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

Krajský soud v Ústí nad Labem usnesením č. j. 14 Az 177/2004 – 35, ze dne 12. 10. 2005, nevyhověl návrhu stěžovatele na ustanovení zástupce. Stěžovatel podal proti tomuto usnesení kasační stížnost. Krajský soud v Ústí nad Labem poté usnesením ze dne 31. 10. 2005, č. j. 14 Az 177/2004 – 46, ustanovil zástupcem stěžovatele pro řízení o kasační stížnosti JUDr. Petra Prágla, advokáta.

K výzvě soudu podal zástupce stěžovatele dne 2. 12. 2005 následující doplnění kasační stížnosti. Stěžovatel uplatnil kasační důvody podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. a doplnil, že se krajský soud přesvědčivě nevypořádal s jeho humanitárními

důvody a rozhodnutí soudu může být nesprávné už jenom proto, že bylo vydáno bez nařízeného jednání a bez účasti stěžovatele. Stěžovatel dále namítal, že mu krajský soud upřel právo na tlumočníka, ačkoliv věděl, že stěžovatel český jazyk neovládá a nemůže včas a řádně reagovat na zaslané výzvy.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti popřel její oprávněnost, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu ve všech částech výroku, tak i rozsudek krajského soudu, byly vydány v souladu s právními předpisy. Žalovaný odkázal na obsah správního spisu a navrhl nepřiznání odkladného účinku a odmítnutí kasační stížnosti pro její opožděnost.

Nejvyšší správní soud zjistil, že kasační stížnost nebyla podána opožděně, a přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti a v jejím doplnění. Neshledal přitom vady podle ustanovení § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Z textu kasační stížnosti a z jejího doplnění vyplývá, že ji stěžovatel podal z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné právní posouzení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní názor, popř. je sice aplikován správný právní názor, ale tento je nesprávně vyložen.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu měl soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popř. v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Taková pochybení Nejvyšší správní soud v napadeném rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem neshledal. Kasační stížnost proto není důvodná.

Z obsahu správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatel v žádosti o udělení azylu ze dne 14. 6. 2003 uvedl, že si půjčil 1500 USD a do České republiky přijel vydělat peníze, aby mohl dluh splatit. Na Ukrajině mu bylo vyhrožováno lidmi, které poslal věřitel. Stěžovatel o azyl požádal proto, že mu bylo uděleno správní vyhoštění a potřeboval si legalizovat pobyt. V případě návratu na Ukrajinu se stěžovatel obává lidí, kteří mu vyhrožovali – mafie. Písemně stěžovatel uvedl jako důvod své žádosti, že mu mafie vyhrožuje zabitím. Při pohovoru k žádosti o udělení azylu, konaném dne 13. 8. 2003, stěžovatel doplnil,

že si peníze vypůjčil na podzim 2002 u svého vedoucího v práci, který mu řekl, že v případě nevrácení peněz do 3 měsíců jej mohou zabít. Za vypůjčené peníze si chtěl s manželkou postavit dům a opravit kuchyň, se splácením mu měl pomáhat tchán. Stěžovatel pracoval v továrně, která přestala vyrábět, takže peníze nebyly, vrátil pouze 700 USD. Bezprostřední pohnutkou k opuštění Ukrajiny byla asi v prosinci 2002 návštěva 2 lidí, kteří řekli, že má všechny peníze vrátit do týdne. Věřitel nechtěl čekat a domluvit se na odkladu splátek. Stěžovatel přislíbil vrácení peněz, ti lidé mu dále vyhrožovali, proto odjel do Kyjeva, trochu se pohyboval po Ukrajině a poté odjel do České republiky. O azyl žádá proto, aby jej doma věřitelé nezabili. Stěžovatel se neobrátil na policii, pouze neúspěšně žádal o půjčku sousedy. Jiné problémy stěžovatel na Ukrajině neměl, nebyl členem politické strany, ani se neúčastnil politického života. Uvedl, že neví, co by se stalo v případě jeho návratu na Ukrajinu. Stěžovatel se rozhodl požádat o azyl, když dostal správní vyhoštění. Stěžovatel nežádal žádné doplnění protokolu o provedeném pohovoru.

Z takto zjištěného skutkového stavu, tj. především z informací poskytnutých přímo stěžovatelem, vycházel jak správní orgán, tak i krajský soud. Oba shodně dospěly k tomu, že stěžovatel neuvedl žádné skutečnosti, ze kterých by bylo možno dovodit, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu.

Podle ustanovení § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

Podle ustanovení § 2 odst. 6 zákona o azylu se za pronásledování pro účely tohoto zákona považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo státu posledního trvalého bydliště v případě osoby bez státního občanství nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním.

Stěžovatelem uvedené důvody, t.j. potíže s věřitelem a legalizace pobytu na území České republiky, nelze podřadit pod ustanovení § 12 zákona o azylu, proto nejsou z hlediska českého práva azylově relevantní.

Podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu *obava z toho, že věřitelé budou po žadateli o azyl (zde po stěžovateli) vymáhat své pohledávky, není azylově relevantním důvodem (§ 12 zákona o azylu), ani důvodem pro vyslovení překážky vycestování podle § 91 tohoto zákona (srov. rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 11. 2003, č. j. 4 Azs 26/2003 – 44, www.nssoud.cz).*

Problémy s věřiteli jsou typickým příkladem potíží se soukromými osobami. Podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu *skutečnost, že žadatel o azyl (zde stěžovatel) má v zemi původu obavy před vyhrožováním ze strany soukromé osoby, není bez dalšího důvodem pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona č. 325/1999, o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., tím spíše v situaci, kdy politický systém v zemi původu žalobce (zde stěžovatele) dává občanům možnost domáhat se ochrany svých práv u státních orgánů, a tyto skutečnosti v řízení o udělení azylu nebyly vyvráceny*

(srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 3. 2004, č. j. 3 Azs 22/2004 – 48, www.nssoud.cz, podobně též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 12. 2003, č. j. 4 Azs 38/2003 – 36, www.nssoud.cz).

Nejvyšší správní soud s ohledem na tyto skutečnosti konstatuje, že stěžovatel neuvedl, že byl nebo mohl být v zemi původu pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů. Neuvedl tedy žádný azylově relevantní důvod, proto Nejvyšší správní soud považuje rozhodnutí správního orgánu o neudělení azylu podle § 12 zákona o azylu za správné a příhodné.

Vzhledem k tomu, že stěžovatelem popsané okolnosti nenaplnují znaky pronásledování ve smyslu ustanovení § 2 odst. 6 zákona o azylu, neboť je v kontextu citované judikatury nelze přičítat státním orgánům Ukrajiny, shledal Nejvyšší správní soud nedůvodnou argumentaci stěžovatele Příručkou k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků o možnosti pronásledování na kumulativním základě a zprostředkovaných obav z pronásledování. Z výše rekapitulovaného obsahu správního spisu je totiž zřejmé, že stěžovatel nebyl za spoluúčasti státních orgánů ohrožen na životě, ani na svobodě, ani nebyl podroben psychickému nátlaku tomu odpovídající intenzity.

Námitku stěžovatele, že nemělo smysl se obracet na policii, protože ta podobná jednání toleruje, shledal Nejvyšší správní soud účelovou, neboť nekoresponduje s výpověďmi stěžovatele ve správním řízení a nebyla vznesena ani v žalobě.

Podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu *skutečnost, že žadatel o azyl (zde stěžovatel) má v zemi původu obavy před vyhrožováním ze strany soukromé osoby a má zde ekonomické problémy, není bez dalšího ani důvodem pro udělení azylu dle § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ani důvodem pro udělení azylu z humanitárních důvodů (§ 14 téhož zákona)* [srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 10. 2003, č. j. 4 Azs 23/2003 – 65, www.nssoud.cz].

Stěžovatel neuvedl žádné zvláštního zřetele hodné důvody pro udělení humanitárního azylu, Nejvyšší správní soud nadto podotýká, že na udělení humanitárního azylu není právní nárok a rozhodnutí závisí na správním uvážení žalovaného. Podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu *na udělení azylu z humanitárního důvodu podle § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., nemá žadatel subjektivní právo. Správní orgán o něm rozhoduje na základě správního uvážení; jeho rozhodnutí přezkoumává soud pouze v omezeném rozsahu, a to z hlediska dodržení příslušných procesních předpisů (§ 78 odst. 1 s. ř. s.)* [srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 10. 2003, č. j. 3 Azs 12/2003 – 38, www.nssoud.cz]. Žalovaný při posuzování důvodů stěžovatele z hlediska ustanovení § 14 zákona o azylu neporušil procesní předpis, ani nevybočil z mezí správního uvážení, proto nelze přisvědčit námitce stěžovatele týkající se humanitárního azylu.

Nejvyšší správní soud neshledal namítaná porušení správního řádu vyjmenovaná v kasační stížnosti. Vzhledem k tomu, že stěžovatel tyto námitky blíže nekonkretizoval, Nejvyšší správní soud se jimi podrobněji nezabýval.

K námitce, že krajský soud rozhodl bez nařízení jednání a bez účasti stěžovatele, Nejvyšší správní soud uvádí, že Krajský soud v Ústí nad Labem přípisem ze dne 2. 6. 2004,

č. j. 14 Az 177/2004 – 23, stěžovatele požádal o sdělení, zda souhlasí s tím, aby soud v dané věci rozhodl bez jednání. Krajský soud současně stěžovatele poučil o tom, že podle § 51 odst. 1 s. ř. s. souhlas bude udělen také tehdy, pokud do dvou týdnů od doručení této výzvy stěžovatel nevyjádří svůj nesouhlas s takovým projednáním věci. Citovaný přípis byl stěžovateli doručen dne 21. 6. 2004, stěžovatel však na tento přípis nereagoval a souhlas s vydáním rozhodnutí o věci samé bez nařízení jednání byl tedy dán nečinností stěžovatele.

K námitce neznalosti českého jazyka Nejvyšší správní soud podotýká, že pokud stěžovatel, pobývající v Pobytovém středisku Č. Ú., převzal přípis krajského soudu, kterému nerozuměl, mohl požádat někoho ze spolubydlících nebo zaměstnanců střediska, aby mu tento přípis přeložili. Krajský soud o žalobě stěžovatele rozhodl až dne 15. 8. 2005, stěžovatel měl tedy více než rok času k tomu, aby si opatřil překlad předmětné výzvy a jakkoliv na ni reagoval, což však neučinil. V dané situaci proto nemůže účinně namítat ani skutečnost, že krajský soud rozhodl bez jednání, ani neznalost českého jazyka. Důvodná není ani námitka potřeby ustanovení tlumočníka, neboť tato potřeba v průběhu řízení před krajským soudem z důvodu rozhodnutí bez jednání nevystala.

Nejvyšší správní soud k tomu doplňuje, že podle stanoviska Ústavního soudu základní právo účastníka řízení na pomoc tlumočníka ve smyslu čl. 37 odst. 4 Listiny základních práv a svobod nelze rozšiřovat pomocí interpretace, resp. konkretizace čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod jako obecného ustanovení o spravedlivém řízení. Základní právo garantované čl. 37 odst. 4 Listiny základních práv a svobod nedopadá na písemný styk soudu s účastníky řízení a naopak. To nevylučuje, aby zákonná úprava poskytla vyšší standard (srov. stanovisko Ústavního soudu ze dne 25. 10. 2005, spis. zn. Pl. ÚS – st. 20/05).

Nejvyšší správní soud uzavírá, že nezjistil žádná pochybení v postupu a rozhodnutí žalovaného, ani krajského soudu. Kasační důvody podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. tedy nebyly prokázány, a proto Nejvyšší správní soud podanou kasační stížnost podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

Nad rámec odůvodnění Nejvyšší správní soud poukazuje na chybný postup krajského soudu v řízení o kasační stížnosti, který však neměl negativní dopad do sféry práv stěžovatele, ani žalovaného. Pokud krajský soud usnesením neustanovil stěžovateli zástupce pro řízení o kasační stížnosti a stěžovatel podal proti tomuto usnesení kasační stížnost, měla být věc předložena Nejvyššímu správnímu soudu k rozhodnutí o této kasační stížnosti. Krajský soud však v rozporu s touto povinností následně stěžovateli zástupce ustanovil, proto již nemá smysl rozhodovat o zmíněné kasační stížnosti.

Stěžovatel podal současně s kasační stížností návrh, aby byl kasační stížnosti přiznán odkladný účinek podle ustanovení § 107 s. ř. s. Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že o tomto návrhu není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační stížnosti rozhodováno přednostně a stěžovatele chrání před důsledky rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem režim pobytu za účelem strpění podle ustanovení § 78b odst. 1 a 2 zákona o azylu.

O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s ustanovením § 120 téhož zákona. Protože žalovaný žádné náklady neuplatňoval a Nejvyšší správní soud ani žádné jemu vzniklé náklady ze spisu nezjistil, rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť stěžovatel s podanou kasační stížností úspěch neměl.

Odměna zástupci stěžovatele JUDr. Petru Práglovi, advokátovi, který byl stěžovateli ustanoven usnesením Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 31. 10. 2005, č. j. 14 Az 177/2004 – 46, byla stanovena za dva úkony právní služby ve výši 1000 Kč podle ustanovení § 9 odst. 3 písm. f) vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., ve znění účinném do 1. 9. 2006, [převzetí a příprava zastoupení a písemné podání soudu týkající se věci samé podle ustanovení § 11 odst. 1 písm. b) a d) této vyhlášky] a režijní paušál podle ustanovení § 13 odst. 3 téže vyhlášky ve výši 75 Kč za každý úkon. Zástupci stěžovatele bude vyplacena částka ve výši 2150 Kč, a to z účtu Nejvyššího správního soudu do 30-ti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. listopadu 2006

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu